

# "המחווה" של אמאד

■ סיפורה של קהילה. בנק אחוזי. בנק אחרון או בנק המעור? ■



בית הכנסת היהודי בדמשק בתקופה האחרונה, במרכז התמונה הרב חמרה.

גדס האחרון העיקרי - סמכר הרב אלוז רפל - וזאת האיסור המוחלט על סיפוח גרים. החליטה זו ותקבלה לפני 70 שנה (2-1913) חודשה לפני 15 שנה ע"י עשרות רבנים יוצאי העדה. החליטה מורשתה תולדה בכל מני הכנסת העדה. נמנעה השפעה רפורמית, ובני העדה מתנתנים בעיקר עם בנות עדתם.

ההון שעשו יוצאי סמריה באה"כ לא כבל את רעתם, להיפך: חלק ניכר ממנו זורם למסורת והענין והחברה של הקהילה.

בני-יורק, שהיא מרכז גדול, קיימים כמה מני ספר סוביים, חלקם - מיעודים רק למשפחות של בני תורה. כ"עשרת תורה" שבאישות הרב יוסף רפל, לומדים 1000 ילדים, "שב"ש"י תורה" הרב הלל הובר לומדים 400 תלמידים, במגן הוד" (חריד פתוח) לומדים

15000 תלמידים. המוסדות קולטים בכל הגוי לים, בכל הרמות. קיימת אפילו עיירת קיט מיוחדת לבני העדה: העיירה דיל שעי' ליקוד. כעין כיום אלה אלפי משפחות. בכל ימות השנה מתגוררות בה 600 משפחות מיוצאי סמריה.

קהילות חשבות מאד קיימות גם במקסיקו, סדיל, גנמה.

חלקם הולכים ומתקשים אם לא עובר היהדות האמיתית. הרב יעקב עטאי, רבם לשעבר של יהודי בירמת, הוכיח בתים יס מרכז רוניו נפלא, בתרומתה של משפחת ספרא, אף היא יוצאת חלב. בבית הספר ישיבת לומדים כבר 200 ילדים. על שירת הקודש.

שצו ללחוץ על ממשלת ישראל חרש תנאי החיים. כרי לקיים את עצמם - נאצו להשתתף בהתנגות המיכה באסאד ובשלטונו, להתמלל לשלומם.

ועם זאת הצליחו יהודי סמריה לשמור על ייחודם. "הסדרים הרשמי לשמור את המצוות - אבל לא ללמוד תורה" - מספר הרב כהן. "לפני כן, הוא מוסף - ללמוד תורה, היו מעניינים גדולים. היה תלמוד תורה, היתה ישיבת 'דגל תורה' שסמנה יוצאי רבנים גדולים למקסיקו, לפינה, לניו יורק, לברזיל".

בחלב שמו רגש על לימוד התלמוד, לא כשית הלימוד בישיבת בארץ; ללמוד גמרא, תוספת, כבוד יוסף, משיטתו הנהגות, נמנה הישיבה. הרש ללמוד רק איוב הריאל - "משה איגריסיל, לא ידעק יודי". במער - ללמוד תורה. היו שמים את ה"סידור" על הספר. באה המשרה "מה אתם שייסוד" אנתנו מתפללים" עני. לתפללה היה מותר, וגם לשמור כשרות, שבת, חרות הדרכת בשפה במתן גם חיבר הרב סתן וחברות הרב בשפה העברית. החיבות הופצו במחנות לכל יהודי סמריה. בעיית עם השלטונות נפתרו, ברךד כלל, כעודת שהיו.

באופן מוד, מותר היה גם לקיים בית ספר לילדים יהודים, עם כיתות נפרדות לבנים ולבנות, אבל לא ללמוד לימודים יהודיים. המנהל הראשי היה רבי. "כשהיה נכנסו היינו שמים מעל לרשד את ספר הגאוגרפיה, למשל. כשהיה יוצא - היה המורה היהודי מסימן ללמוד אתנו יהדות" מס פרט אתה הוצאת.

## ש. פריד

"ברוך שהזינו וקיימנו הגיענו" - לזנן הות, למקום הזה, במלוא השמעות. כך כירד הרב אברהם חמרה, כאשר ירד מן המסוס בנת"ג, השוער, המצלמות, המסמרות, המיקרופונים וה" פירות קלסו את הרבכה, במובנה המדיני, ומירו להעביה למאת אלפי צדיכי התקשורת בארץ ובעולם.

בארנון "שובי ארץ" לוחה השמחה הרבה כחששות כבדים: האם העליה הצפויה בעקבות הרב תהיה עליה לצורך עליה או, הלילה, לצורך ירידה רחוקה?

"שובי ארץ" מגלם בשמו ובמהותו את קוד ותודם של יהודי סמריה בשנים האחרונות. רק יודעי דבר הבינו, כי "ארץ" משמעותו מקובל בין יוצאי סמריה ארם צובא בר"ח. הנגלה הנמטר בפעילות העליה הקהילתית סרוכים היו זה כזה במשך שנים רבות, ער שהממשלה מצאה את העניין המתאים, לדעתה, להסיר את הלחץ מעל הדיכא המדינית: מכ-150,000 יהודים תלמוד נותרו היום בסמריה 250-300 יודים, רובם "בירים" נכנסו רלא נירד שאינם מסוגלים להישר מרטיסו.

בת"ש ארע המהפך המסייע בני הקהילה: "שודיעו על הקמת מדינת ישראל תחילו" השבים להשולח" - מספר הרב ארמנו הרב הכלתי מוסתר של קהילת חלב והלא הוא ארם צובא). "היתה התפרעת גדולה, שיפו תנוית, תלמוד תורה, בני-בנות, והוציא נפרות, ספרי-תורה, הכל שיפו הוריס. נכנסו לבית הכנסת הגדול, שליפי המסורת כנה אותו יואב בן צוריה. 4000 שנה עמד על תילו - עד שהעריכים שרש אותו. בארו הקודש, בתוך כספת, היה שמור ספר התורה העתיק שורמרכם העיד על ריוק: "כטר בן אשר" או "מטר ארם צובא". אחר המרומות באו הרבנים, מצאת את המטר מושלך בתוך. במנארק הריעות משפחה כי תבוא אילך, וגם עם המטר חלק. השאר - נשרף או נעלם, לא כרוד".

הרב ארמנו כהן לקח את הגוילים שנתנו והוביא אתם כביתו. כמטר מצא יודי ארוח פרט, שיצא מסמריה והסכים להברית עימו את האוצר. ברךד אויבית הגיעו שרירי המטר למכון מקסי - בקדושה.

מרא קשהת ירם של השלטונות על יהודי ויהוה הטלו מנכילת המרות באשר לנתונתם, נחט, עיסקיות. רבים נאסרו בחשד של "ציון מסור", והשלו כלל, עט באכזריות. היהודים המס בני ערובה כירד של העמישל: כלל פעם

"הת סמכ" ס"ז בחשו תשנ"ה 111 באקטבר 194 עשר 9